

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖLLE

Sosiaali- ja terveysministeriön varattua yhdistyksellemme tilaisuuden lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläkelaitoksen vakavaraisuuden väliaikaisesta vahvistamisesta (VN/6543/2020 ja STM040:00/2020), lausumme kunnioittavasti seuraavaa:

Yleistä

Lainsäädäntöhankkeen tarkoituksena on varmistaa lakisääteistä työeläketurvaa hoitavien eläkelaitosten toimintaedellytykset epäedullisten olosuhteiden varalta niiden vakavaraisuuksia vahvistamalla. Lakihanke koskee työeläkeyhtiöitä, eläkesäätiöitä, eläkekassoja ja Merimieseläkekassaa. Kyseessä on tarpeellinen ja yhteiskunnan kokonaisintressien kannalta merkittävä hanke.

Lainsäädäntö olisi tarkoitus saattaa voimaan tilanteessa, jossa pandemiasta johtuvat rahoitusmarkkinahäiriöt ovat heikentäneet työeläkelaitosten keskimääräistä vakavaraisuutta. Mielestämme tarkoituksenmukaisinta kuitenkin olisi, jos lainsäädäntö saatettaisiin voimaan mahdollisimman pian. Talouden näkökulmasta tilanne heikkenee edelleen ja rajoitustoimet eri maissa vaikuttavat pitkään, vaikkakin niitä asteittain ryhdytään purkamaan.

Työeläkelaitosten vakavaraisuudet heikkenivät selvästi vuodenvaihteeseen nähden eikä tilanne vielä ole ohi. Osakemarkkinoilla tilanne voi muuttua hyvin nopeasti, vaikka maaliskuun kriisitunnelmat ovat jääneet taakse. Vakavaraisuudet heikentyvät epälikvidien sijoitusten arvostusten kautta mitä pidemmälle vuosi kuluu. Tässä tilanteessa olisi tärkeää, että työeläkelaitokset voisivat kaikissa markkinatilanteissa pitää kiinni pitkän aikavälin strategiastaan, sillä tuotto-odotukset lähivuosille riskillisistä omaisuusluokista ovat varsin hyvät, kun oletettavasti pandemian vaikutukset talouteen vähenevät.

Kannatamme lakiehdotuksen pikaista eteenpäinviemistä ja täytäntöönpanoa.

Huomiomme hallituksen esityksestä

Lakiehdotuksen perusteella jää epäselväksi, milloin työeläkelaitosten keskimääräisen vakavaraisuuden katsotaan laskeneen riittävästi, jotta lainsäädäntöä ryhdytään viemään eteenpäin. Muutokset rahoitusmarkkinoilla voivat tapahtua nopeastikin. Eläkelaitosten rahoitusasemat voivat heikentyä myös epälikvidin omaisuuden arvostustasojen muuttuessa, joita koskevat tiedot näkyvät vakavaraisuustasoissa vasta viipeellä.

Kolmella suurella työeläkeyhtiöllä on selkeä etu pienempiin eläkelaitoksiin nähden, koska niiden allokaatiot vaikuttavat jo yksinään merkittävästi alan keskimääräiseen vakavaraisuuteen. Näillä yhtiöillä on myös muita paremmat mahdollisuudet ennustaa alan keskimääräisen vakavaraisuuden kehittymistä ja ennakoida väliaikaisen lain tarvetta, ellei lainsäädäntöä saateta voimaan heti. Olisi perusteltavaa läpinäkyvyyden ja avoimuuden näkökulmasta, että:

- Finanssivalvonta ryhtyisi järjestelmällisesti viestimään alan keskimääräisen vakavaraisuuden kehittymisestä, jotta tieto olisi kaikkien työeläkevakuuttajien saatavilla ja
- perusteluihin kirjattaisiin vähintäänkin tarkemmin edellytykset, jolloin lainsäädäntöä ryhdytään viemään eteenpäin.

Laista ja sen perusteluista ei myöskään selviä, kuinka ajoissa seuraavaa vuotta ajatellen 4 §:n 2 momentissa mainittu sosiaali- ja terveysministeriön asetus annetaan?

Lain 8 §:ä ja tai sen perusteluja on tarve täydentää, että pykälää sovelletaan myös eläkelaitoksen koko vakuutuskannan siirtämiseen, koska tapauksittain asiassa voi syntyä merkittävä taloudellinen ero.

Lakisääteisten työeläkkeiden kanssa yhteensovitettavat täydentävät eläkkeet

Täydentävä lisäeläke muodostaa lakisääteisen eläkkeen kanssa kiinteän osan työntekijän kokonaiseläketurvasta. Sosiaali- ja terveysministeriö ei ole reagoinut tarpeeseen lieventää täydentäviä lisäeläkkeitä tarjoavien

eläkesäätiöiden ja eläkekassojen vastuun kattamisesta syntyviä paineita. Tiedossa kuitenkin yleisesti on, että lainsäädäntö on vanhentunutta eikä se mahdollista täydentäviä lisäeläkkeitä tarjoaville eläkelaitoksille juurikaan keinoja vastaanottaa finanssimakkinoilla tapahtuvia shokkeja. Pidämme tilannetta todella valitettavana.

Vaikutukset näkyvät välittömästi järjestelmistä vastuussa oleville työnantajatahoille. Ministeriön tulisi vähintäänkin huomioida Euroopan vakuutus- ja lisäeläkeviranomaisen, EIOPAn toiveet kansallisille viranomaisille joustavuuden ja tasapainon lisäämiseksi vakuutettujen edun ja työnantajien maksuvelvoitteen välillä. Pelkästään kansalliseen lainsäädäntöön perustuvia rajoitteita tulisi lieventää ja sallia mm. laskuperustemuutoksiin tarkoitetun vakavaraisuuspuskurin ”indeksikorotusvastuun” käyttämisen sijoitustappioihin. Myös muita toimenpiteitä tulisi käyttää.

Helsingissä toukokuun 14. päivänä 2020

Eläkesäätiöyhdistys - ESY ry

Timo Toropainen
Toimitusjohtaja